

Dünya Hepatit Günü 2026: Güncel Küresel Durum ve Eliminasyon Hedefleri

Viral hepatitler, enfeksiyöz virüsler tarafından oluşturulan ve akut ya da kronik karaciğer hastalığına yol açabilen önemli bir halk sağlığı sorunudur. Hepatit A, B, C, D ve E olmak üzere beş temel hepatit virüsü tanımlanmış olup bunlar bulaşma yolları, klinik seyirleri, epidemiyolojik özellikleri ve korunma yöntemleri açısından farklılık göstermektedir. Özellikle hepatit B virüsü (HBV) ve hepatit C virüsü (HCV), kronik enfeksiyon gelişimine neden olmaları nedeniyle karaciğer sirozu, hepatoselüler karsinom ve karaciğer yetmezliğinin en önemli etiyolojik nedenleri arasında yer almaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2024 yılı verilerine göre yaklaşık 287 milyon kişi kronik HBV veya HCV enfeksiyonu ile yaşamakta, viral hepatitler ise yılda yaklaşık 1,34 milyon ölüme neden olmaktadır. Kronik enfeksiyonu bulunan bireylerin önemli bir bölümü tanı almamış olup etkin tedaviye erişememektedir.

DSÖ'nün 2022–2030, HIV, Viral Hepatit ve Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlara Yönelik Küresel Sağlık Sektörü Stratejisi, viral hepatitin 2030 yılına kadar halk sağlığı tehdidi olmaktan çıkarılmasını hedeflemektedir. Bu kapsamda yeni enfeksiyonların %90, hepatite bağlı ölümlerin ise %65 azaltılması; yıllık yeni vaka sayısının 520.000'e ve yıllık ölüm sayısının 450.000'in altına düşürülmesi amaçlanmaktadır.

HBV aşılmasının yaygınlaşması ve HCV tedavisindeki gelişmelere rağmen HBV ile enfekte bireylerin yaklaşık %73'ü tanı almamış olup, tanı alan bireylerin de %5'inden azı tedaviye erişebilmiştir. HCV tedavisine uygun bireylerin ise 2015 yılından bu yana yalnızca %20'si tedavi almış, 2024 yılında tanı almış 11 milyon kişiye ise henüz tedavi başlanmamıştır. Kronik HBV enfeksiyonu yılda yaklaşık 1,1 milyon, HCV enfeksiyonu ise yaklaşık 240.000 ölüme (toplam ~1,3 milyon) neden olmaya devam etmektedir.

Öncelikli Risk Grupları

Enjeksiyon yoluyla madde kullanan bireyler, HIV ile yaşayan kişiler, erkeklerle cinsel ilişki yaşayan erkekler, ceza infaz kurumlarında bulunanlar, seks işçileri, göçmenler, kronik hepatitli annelerin çocukları ve ileri karaciğer hastalığı bulunan bireyler öncelikli risk grupları arasında yer almaktadır.

Eliminasyon İçin Öncelikli Yaklaşımlar

Başlıca stratejiler;

- Toplum farkındalığının artırılması,
- Hepatit B doğum dozu aşısının yaygınlaştırılması,
- Gebelerin taranması,
- Güvenli enjeksiyon uygulamaları,
- Tanı ve tedaviye erişimin artırılması,
- Tanı hizmetlerinin güçlendirilmesi ,
 - Risk temelli tarama stratejilerinin geliştirilmesi
 - Laboratuvar kapasitesinin artırılması ve alt yapısının güçlendirilmesi
 - Moleküler tanı yöntemlerinin yaygınlaştırılması
 - Tanı alan bireylerin gecikmeden tedaviye yönlendirilmesi
- Birinci basamak hizmetlerinin geliştirilmesi
- Araştırma-geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesini kapsamaktadır.

Türkiye'de Hepatit Kontrolü

Türkiye Viral Hepatit Kontrol Programı (2025–2030), yeni enfeksiyonların azaltılması, komplikasyonların önlenmesi ve hasta bakımının iyileştirilmesini amaçlamaktadır. Program farkındalık, bağışıklama, anneden bebeğe bulaşmanın önlenmesi, sürveyans, tedaviye erişim, güvenli kan ve kan ürünlerinin kullanılması, risk gruplarında bulaşmanın önlenmesi ve sağlık hizmeti ilişkili hepatitlerin kontrolü üzerine yapılandırılmıştır.

Kaynaklar

1. World Health Organization. Hepatitis (fact sheet). <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/hepatitis>
2. World Health Organization. Global health sector strategies on HIV, hepatitis and sexually transmitted infections 2022–2030. <https://www.who.int/teams/global-hiv-hepatitis-and-stis-programmes/strategies/global-health-sector-strategies>
3. World Health Organization. Global Hepatitis Report 2026. <https://www.who.int/teams/global-hiv-hepatitis-and-stis-programmes/hepatitis/reports/global-hepatitis-report-2026>
4. T.C. Sağlık Bakanlığı. Türkiye Viral Hepatit Kontrol Programı (2025–2030). Yayın No: 1364. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/haberler-12/turkiye-viral-hepatit-kontrol-programi-yayinlandi.html>

Klinik Viroloji Çalışma Grubu adına

Aylin Erman Daloğlu, Mustafa Ömür Parkan, Tuğba Bozde